

Adresare publică către:

Președintele Parlamentului Republicii Moldova

Comisia economie, buget și finanțe din Parlamentul Republicii Moldova

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică din Parlamentul Republicii Moldova

Prim-Ministrul Republicii Moldova

Ministrul Finanțelor Republicii Moldova

Guvernul Republicii Moldova

22.11.2022

Stimați domni/doamne,

Prin prezenta adresare, principalii operatori ai pieței produselor din tutun, contribuția cărora reprezintă ~95% din veniturile la bugetul de stat din acciza la produsele din tutun și 7% din totalul veniturilor bugetului de stat, ne exprimăm public îngrijorarea cu privire la dublarea ratei de creștere a accizelor la produsele din tutun propusă de Ministerul Finanțelor pentru anul 2023. Creșterea propusă este una necorespunzătoare cu realitățile pieței.

Proiectul politicii fiscale și vamale pentru anul 2023 propune o creștere de +25% la 1000 de bucăți, față de creșterea stabilită în Codul Fiscal de +15%, conform calendarului actual de accize.

2022	2023	
Calendarul actual aprobat	Calendarul actual aprobat	Propunerea (proiect)
715 lei+13%, dar nu mai puțin de 959 lei	822 lei+13%, dar nu mai puțin de 1103 lei	893,75 lei+13%, dar nu mai puțin de 1198,75 lei
	+15% (vs. 2022)	+25% (vs 2022)

Ratele propuse reprezintă o accelerare semnificativă a ritmului de creștere al accizelor cu consecințe negative previzibile pentru mediul de operare, care vor afecta piața legală și companiile care își desfășoară activitatea legal în Republica Moldova, vor stimula creșterea comerțului ilicit și vor diminua respectiv veniturile bugetare.

Menționăm că fiecare scădere de 1% a pieței legale a produselor din tutun, reprezintă estimativ o pierdere de ~1,3 milioane euro sau 26 milioane lei la veniturile bugetului de stat.

Astfel, **reiterăm poziția operatorilor pieței, dar probabil și a întregii comunități de afaceri din Republica Moldova, referitor la asigurarea predictibilității fiscale.** Orice creștere a accizelor trebuie să fie graduală și moderată. De asemenea, vă atragem atenția asupra faptului că majorari similare ale accizelor au avut efecte negative majore asupra pieței legale din multe țări din regiunea noastră. Prin urmare, prezentăm mai jos, repetat și public, câteva dintre multiplele exemple.

1. Ucraina: Ucraina a crescut accizele într-un ritm accelerat în ultimii ani sau +20% anual. Acest lucru a provocat apariția masivă a fenomenului de contrabandă cu produse din tutun și a comerțului ilegal. În 2022, Ucraina a ratat venituri bugetare de peste 20 miliarde UAH (sau aproximativ 645 milioane euro). Deja în august 2022, pierderile estimate a veniturilor bugetului de stat au fost mai mari decât

pierderile totale înregistrate în 2021. Cel mai recent studiu realizat de Kantar Illicit Trade Research¹ arată că cota pieței ilegale în Ucraina a crescut la **21,9% în 2022**, de la 16,9 % în 2021 și 6,9% în 2020. De menționat că doar 1,8% din cota pieței ilicite de 21,9% o reprezintă produse de contrabandă. Comerțul cu produse ilicite fabricate la nivel local și etichetate fals ca pentru vânzări duty-free sau pentru export au cea mai mare pondere în cota comerțului ilicit – 12,2%, iar produsele contrafăcute – 8%. Astfel de produse sunt vândute ilegal prin rețeaua de comerț cu amănuntul sub tejiștea. Menționăm, de asemenea, că **Ucraina a decis să mențină neschimbată creșterea accizelor în anul 2023, conform calendarului fiscal, în pofida inflației ridicate și a necesității de a acumula venituri bugetare.**

2. Georgia: În 2019, ratele accizelor la țigarete în Georgia au crescut brusc cu 30%. Deși datele oficiale au continuat să raporteze niveluri scăzute de incidență a produselor ilicite (aproximativ 4% în 2021). Totuși, a avut loc o schimbare majoră în comportamentul consumatorilor, aproape 30% dintre fumători migrând de la țigarete la tutunul de rulat, care nu a fost afectat de majorarea accizei. În prezent, prevalența produselor ilicite din tutun în Georgia este în creștere și, practic, s-a dublat, ajungând la 7,5% în 2022 (Nielsen Empty Pack Survey²). O astfel de creștere se înregistrează chiar dacă ratele accizelor nu au crescut din 2020.

3. Statele membre UE. Experiența țărilor care au aderat la UE reprezintă încă un exemplu elocvent că o creștere accelerată a accizei (+10 euro sau mai mult de la an la an) generează de fiecare dată contrabandă și comerț ilicit cu produse din tutun, fenomene care provoacă consecințe negative pentru bugetul de stat, mai ales când astfel de creșteri nu sunt aliniate cu parametrii calitativi și cantitativi ai dezvoltării pieței și cu nivelul veniturilor populației.

Aceste exemple arată că majorări similare ale accizelor în noile state membre UE în perioada 2007 – 2010 au provocat practic înjumătățirea pieței legale. În anii 2007-2010, România, Bulgaria, Lituania, Letonia, etc. au majorat acciza cu 9-10 Euro/1000 bucăți/an. Drept urmare, **în 2010, comerțul ilegal a ajuns la 54% în Letonia, 47% în Lituania, 40% în Bulgaria și 37% în România.** Doar bugetul de stat al României a înregistrat peste **1 miliard de euro venituri ratate în 2010.** După aceste fenomene adverse, toate noile state membre UE au aplicat o politică fiscală echilibrată, cu creșteri de 3-4 euro/1000 bucăți/an din 2011 și până în prezent.

Menționăm, de asemenea, că țările care au aderat la UE în 2004 și 2007 au armonizat acciza la produsele din tutun la nivelul minim al UE în medie în 13 ani, de la asociere până la armonizarea accizelor. Ungaria și Polonia au atins nivelul minim al accizelor UE în 15 ani, Slovacia – 14 ani, Cehia – 13 ani, România și Bulgaria în 10 ani. Luând în considerare exemplele de mai sus de tranziție de 13-15 ani de la asociere la armonizare, Moldova ar putea atinge în mod organic, nivelul minim al UE în 2029-2031 în loc de 2025, pentru a permite creșteri treptate ale accizelor fără perturbarea pieței produselor de tutun, și fără escaladarea comerțului ilegal și pierderea de venituri bugetare.

4. Țări asociate cu UE: Un alt exemplu este Muntenegru. Guvernul muntenegrean a majorat accizele la produsele din tutun cu +17% în 2017 și încă +22% la începutul lui 2018. Comerțul ilegal a ajuns rapid la peste 40% în 2018, urmat de o scădere bruscă a veniturilor din accize, deoarece consumatorii au abandonat piața legală și au trecut la produse ilegale disponibile ușor din statele vecine. **Veniturile bugetare din acciza la produse din tutun au înregistrat o scădere cu peste 29% (peste 16**

¹ [Illegal tobacco products market share in Ukraine continues to grow, reaching a new maximum - The American Chamber of Commerce in Ukraine](#)

² [BM. GE - News, Business News! | BM. GE](#)

milioane de euro) în 2018 în loc de orice creșteri „abstracte preconizate” și nerealizate. Cu o pondere din ce în ce mai mare a veniturilor pierdute din cauza comerțului ilegal, Guvernul muntegrecian a recunoscut că creșterea dublă a accizelor a fost o greșeală. Ca răspuns, în august 2018, acesta a readus ratele accizelor la nivelul lor anterior, pavând astfel revenirea către abordarea fiscală sustenabilă. Efectele pozitive ale acestei reveniri au fost imediate, întrucât veniturile bugetare au crescut cu peste 14% în 2019 și au continuat să crească cu 27% în prima jumătate a anului 2020 față de aceeași perioadă din 2019.

Comerțul ilicit în Moldova

În 2021, nivelul pieței ilicite a produselor din tutun din Moldova a fost estimat la 4,1% (Studiul Ipsos privind comerțul ilicit³), reprezentând o dublare față de nivelul anterior conform datelor studiului. Pe parcursul unui singur an, incidența produselor ilicite din tutun în Moldova a crescut de la 2,3% la 4,1%. În același timp, incidența produselor ilicite în localitățile și regiunile apropiate de frontieră prezintă un nivel mult mai mare, variind între 8%-13% în Nord, 8%-14% în Centru, 9%-18% în Sud. Există dovezi că, din cauza războiului din Ucraina, produsele din tutun de contrabandă și ilegale sunt în prezent disponibile ușor în țara vecină, precum și în Transnistria, respectiv și în Republica Moldova. Prin urmare, există suficiente semnale pentru a considera că nivelul comerțului ilegal în 2022 va fi mai mare decât în 2021. Orice majorare ulterioară a accizelor pur și simplu va amplifica acest fenomen. **Rezultatele unei noi cercetări de piață a companiei franceze Ipsos vor deveni disponibile curând în decembrie 2022.**

Acciza în Ucraina

Amintim de asemenea că accizele pentru anul 2023 în Ucraina ajung la valori mai mici, dar foarte apropiate de cotele deja incluse în calendarul fiscal actual al Republicii Moldova: **Acciza minimă: 2097 UAH / 1000 bucăți sau 1095 MDL față de 1103 MDL în Moldova.**

În comparație cu ratele ucrainene, creșterea accizei propusă prin proiectul politicii fiscale și vamale publicat pe 11.11.2022 de Ministerul Finanțelor este mult mai mare. Orice creștere accelerată de acest fel poate conduce la contrabandă masivă și la comerțul ilegal cu produse din tutun din Ucraina către Moldova.

Având în vedere fenomenul ilicit care se desfășoară în Ucraina și capacitatea de administrare și control limitată a autorităților de aplicare a legii pe întreaga linie a ambelor frontiere cu România și Ucraina, creșterea propusă a ratei accizelor nu va îndeplini obiectivul de creștere echivalentă a veniturilor bugetare. Chiar dacă toate autorităților de aplicare a legii vor merge în această direcție (exercițiu complicat în virtutea multitudinii de sarcini ale instituțiilor de drept, inclusiv pe perimetrul de protecție economică a frontierei de stat), nu se va putea în mod critic opri sau diminua această tendință. Exemplele din toate statele de mai sus demonstrează acest fapt.

Până în prezent, Republica Moldova a avut un calendar moderat, dar echilibrat de creștere a ratelor accizelor pentru toate produsele din tutun, care prevede o creștere medie a accizei minime cu +134 lei (~7 euro) anual sau +15%. **Această abordare a asigurat Guvernului venituri bugetare sustenabile și stabile în jur de 11% anual, dar și predictibilitate pentru operatorii economici și menținerea comerțului ilicit (contrabandă și contrafacere) la niveluri reduse.**

³ [Illicit trade in cigarettes, on the territory of the Republic of Moldova, has doubled in seven months of 2021 | Ipsos](#)

Pentru a preveni o evoluție negativă a pieței și, de asemenea, având în vedere contextul regional, circumstanțele de progres economic (precum costuri imprevizibile pentru producție și logistică, ultimele prognoze pentru economia globală și UE pentru 2023, solicităm Guvernului să ia în considerare toate exemplele descrise mai sus, inclusiv potențialele venituri bugetare RATATE sau PIERDUTE și să mențină Calendarul accizelor pentru 2023 adoptat în prezent, precum și să inițieze o consultare reală cu mediul de afaceri privind un nou calendar fiscal pentru 2024-2026 cât mai curând la începutul anului 2023.

2022	2023
Calendarul actual aprobat	Calendarul actual aprobat
715 lei+13%, dar nu mai puțin de 959 lei	822 lei+13%, dar nu mai puțin de 1103 lei
	+15% (vs. 2022)

Încă o dată, reiterăm poziția noastră că orice creștere a accizelor trebuie să fie graduală și moderată. Aplicarea practică a acestor mecanisme va asigura predictibilitatea veniturilor fiscale la bugetul de stat, va determina stabilizarea situației pe piața produselor din tutun și va contribui la implementarea eficientă a politicilor de reglementare de stat în domeniu.

Reieșind din cele expuse în această scrisoare, solicităm respectuos stabilirea unei întrevederi în cel mai scurt timp posibil la nivel Parlamentar și Guvernamental întru asigurarea unui dialog constructiv pentru identificarea soluțiilor sustenabile vizând subiectul abordat în interesul tuturor părților implicate.

Semnatori - Principalii operatori ai pieței produselor din tutun, contribuția cărora reprezintă ~95% din veniturile la bugetul de stat din acciza la produsele din tutun și ~7% din totalul veniturilor bugetului de stat:

PHILIP MORRIS
SALES & MARKETING SRL

pmsm.info@pmi.com

068 15 32 22

moldova.comunicare@jti.com

0797 07 679

andrei.prudius@md.imptob.com

068 96 69 55

office@acvilin.md

022 83 61 00

anticamera@bizmarket.md

022 78 40 00